

Husak Andrii

*Doktor nauk prawnych, docent,
docent Katedry Prawa i Postępowania Karnego
Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego
im. Leśi Ukrainki*

*(Гусак Андрій Петрович
доцент, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права і
процесу*

*Волинського національного університету
імені Лесі Українки
ORCID 0000-0002-2142-5193)*

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ В СИСТЕМУ ПРОБАЦІЇ ДЛЯ
НЕПОВНОЛІТНІХ ЗЛОЧИНЦІВ: АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ**

Стаття висвітлює актуальні аспекти використання превентивних заходів у контексті пробації для неповнолітніх. Здійснюється докладний аналіз теоретичних концепцій, що підтримують впровадження таких заходів, а також вивчається практичний досвід різних країн. Автор розглядає ефективність превентивних заходів у зниженні рівня рецидиву серед неповнолітніх злочинців, оцінює їхній вплив на соціальну реабілітацію та подальшу інтеграцію цільової групи. Досліджується також роль соціальних служб та взаємодія з громадськістю у впровадженні превентивних програм. Дане дослідження спрямоване на визначення проблем та вирішення викликів, які можуть виникнути при реалізації превентивних заходів в системі пробації для неповнолітніх. Її результати сприятимуть оптимізації сучасних стратегій та поліпшенню ефективності взаємодії між різними структурами, спрямованими на реінтеграцію молодших правопорушників у суспільство.

Ключові слова: пробація для неповнолітніх, превентивні заходи, теоретичні підходи до превенції, система впровадження превентивів, роль пробаційних служб, соціальна реабілітація неповнолітніх злочинців, громадська підтримка та участь, попередження рецидиву серед неповнолітніх, практика превентивних заходів у світі.

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасному соціальному контексті актуальність ефективності та перспектив впровадження превентивних заходів в систему пробації для неповнолітніх злочинців зростає. Проблема виникає з потреби забезпечення безпеки суспільства та реабілітації молодих правопорушників, враховуючи їх вікові та соціальні особливості. Забезпечення ефективності пробаційної системи для неповнолітніх визначається важливістю соціальної безпеки, що є ключовим для збереження громадського порядку.

Важливим є покращення правової системи України. Аналіз теоретичних підходів та практичних результатів впровадження

превентивних заходів дозволить вдосконалити правові норми та механізми, регулюючі пробацію для неповнолітніх, відповідно до сучасних соціальних викликів та наукових стандартів.

Розуміння ефективних методів превенції в контексті пробації дозволить оптимізувати витрати та ресурси, спрямовані на реагування на злочинність неповнолітніх, забезпечуючи раціональне використання фінансових та людських ресурсів. Таким чином, проблема ефективності та перспектив впровадження превентивних заходів в систему пробації для неповнолітніх стає ключовою для розвитку сучасної кримінально-правової політики та соціальної безпеки.

Аналіз останніх досліджень даної проблеми. Аналіз останніх досліджень з даної проблеми вказує на кілька ключових тенденцій. Правова доктрина ювенальної юстиції визначається теоретико-методологічним підґрунтям, яке вибирається для функціонування цього інституту у конкретній країні. Моделі, такі як реабілітаційна, каральна та альтернативна, визначають принципи, на яких базується система ювенальної юстиції. Ряд аспектів цієї теми були обговорені в роботах таких авторитетних вчених, як Г.Бейзмор [11], Р.Спон [4, с.29-51], Н.Ортинська, яка підкреслює важливість профілактики правопорушень та соціалізації дітей.

Важливим етапом в розвитку ювенальної юстиції стало звернення до проблем ефективності та удосконалення превентивних заходів. Дослідники, такі як Дж. Дженсон [1, с.324-334], М.Говард, Р.Дізілі [2] та інші, акцентували увагу на необхідності вдосконалення системи превенції для неповнолітніх злочинців. Однак, аналіз структури та ефективності існуючих програм свідчить, що система превентивного впливу потребує подальшого удосконалення.

Академічні дослідження, проведені такими вченими, як В.Аніщук [7, с.224-226], О. В. Бець, І. Г. Богатирьова [9; 10], та інші, розкривають окремі аспекти впровадження інституту пробації та діяльності пробаційних органів в Україні.

Отже, необхідно не лише збагачувати правову доктрину ювенальної юстиції теоретичними концепціями, але й ефективно впроваджувати новаторські методи та інструменти, зокрема пробаційні програми, які вже отримали підтвердження в світовій практиці.

Формулювання мети та завдань статті. Метою статті є дослідити ефективність та визначити перспективи впровадження превентивних заходів в систему пробації для неповнолітніх злочинців шляхом аналізу теоретичних підходів та оцінки практичних результатів, спрямованих на зменшення ризику відновлення злочинності та покращення соціальної реабілітації цієї категорії осіб.

Виходячи з мети, можна сформулювати основні завдання статті: проаналізувати ключові теоретичні підходи до превентивних заходів у сфері пробації для неповнолітніх злочинців; визначити основні концепції, які підтримують ідею впровадження превентивних заходів для цієї категорії осіб; вивчити практику впровадження превентивних заходів в систему пробації для неповнолітніх у різних країнах; виявити проблеми, з якими стикається впровадження превентивних заходів у систему пробації для неповнолітніх; розглянути можливі стратегії подолання труднощів та оптимізації процесу впровадження

превентивних програм; проаналізувати взаємодію між пробаційними службами, соціальними службами та громадськістю у контексті впровадження превентивних заходів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У сучасному суспільстві соціальна реабілітація та ресоціалізація неповнолітніх злочинців стають актуальною та належною проблемою, що потребує глибшого вивчення. Особлива увага приділяється превентивним заходам, які, впроваджені у систему пробації для неповнолітніх, можуть визначити новий рівень ефективності у виправленні та запобіганні рецидивам. У сучасних умовах, коли суспільство змушене змінювати підходи до роботи зі злочинністю серед неповнолітніх, важливо розглядати превентивні заходи як ключовий інструмент формування позитивних та стійких життєвих стратегій для цієї групи осіб. Аналіз теоретичних основ дозволить глибше розібратися в принципах, на яких ґрунтується ефективність превентивних заходів, та забезпечить теоретичні основи для їхнього практичного впровадження [25, с.205-215].

У рамках загального контексту ефективності превентивних заходів у системі пробації для неповнолітніх, потрібен аналіз теоретичних концепцій, що підтримують їх впровадження.

Однією з основних теорій, що визначає важливість превентивних заходів, є теорія реабілітації. Згідно з цією теорією, основною метою системи пробації для неповнолітніх є виправлення та відновлення їх у суспільстві через активний вплив на їхні життєві цінності та поведінку.

Аналіз теорії реабілітації дозволяє визначити ключові фактори, які впливають на ефективність превентивних заходів. Відновлення неповнолітніх злочинців у суспільстві вимагає уважного розгляду та врахування їхніх індивідуальних особливостей, життєвих обставин та освітньо-розвивальних потреб. Зокрема, теорія реабілітації підкреслює важливість позитивного впливу на життєві цінності злочинців. Превентивні заходи повинні стимулювати зміну в уявленнях та цінностях неповнолітніх, спрямовуючи їхню поведінку на конструктивний та соціально-прийнятний шлях. Аналіз теорії реабілітації допомагає визначити, як саме превентивні заходи можуть бути адаптовані для досягнення оптимальних результатів.

Важливо також розглядати теорію реабілітації в контексті інших теорій, що стосуються соціальної реакції, кримінальної профілактики та інших важливих аспектів. Взаємодія цих теорій може допомогти створити комплексні та ефективні стратегії превентивних заходів. Стає очевидним, що ця концепція не лише визначає мету системи пробації для неповнолітніх, але і вказує на необхідність індивідуального та комплексного підходу до превентивних заходів для досягнення успішної реабілітації та подальшого відновлення молодих злочинців у суспільстві.

Іншою важливою теорією є теорія соціальної реакції, яка акцентує увагу на важливості взаємодії суспільства з неповнолітніми злочинцями. Ця теорія визначається своєрідним підходом до розгляду взаємодії індивіда та суспільства в контексті злочинності [19, с.211-213]. У контексті пробації, ефективність превентивних заходів залежить не лише від індивідуальних зусиль злочинця, але й від суспільної реакції на його зусилля щодо реабілітації та утримання від нових правопорушень.

Роль громадськості важлива під час пробації, де громада може взаємодіяти з неповнолітніми злочинцями через різноманітні програми та ініціативи. Розвиток позитивного ставлення до цих осіб важливий для їхньої соціальної інтеграції та виправлення [16].

Співробітництво соціальних служб також важливе для впровадження превентивних заходів на етапі пробації. Спрямовані на підтримку та навчання, ці служби можуть відігравати критичну роль у формуванні позитивного впливу на неповнолітніх злочинців, що сприяє їхньому подальшому виправленню та уникненню випадків рецидиву [6].

Загалом, аналіз теорії соціальної реакції у контексті пробації для неповнолітніх злочинців розкриває важливі аспекти взаємодії між суспільством та цією категорією осіб, що визначає шляхи покращення ефективності превентивних заходів та досягнення позитивних результатів

Не менш важливою є теорія кримінальної профілактики, яка висвітлює концепцію запобігання злочинам та визначає роль превентивних заходів у зниженні ймовірності рецидиву серед неповнолітніх. Теорія кримінальної профілактики, визначаючи принципи запобігання злочинам, грає ключову роль у розумінні та здійсненні превентивних заходів у системі пробації для неповнолітніх. Одним із ключових аспектів теорії кримінальної профілактики є визнання важливості попередження девіантної поведінки в самому початковому етапі [23]. Це передбачає виявлення ризикованих факторів та позитивних впливів на розвиток особистості неповнолітнього. Аналіз таких факторів дозволяє визначити оптимальні стратегії для впровадження превентивних програм, спрямованих на зміцнення позитивного соціального середовища для неповнолітніх злочинців. Згідно з теорією кримінальної профілактики, важливо враховувати також соціальні аспекти, такі як економічне становище, освіта та доступ до ресурсів [19].

Задача визначення оптимальних стратегій та методів превентивних заходів для зменшення рецидиву серед неповнолітніх є ключовою. Аналіз теорії кримінальної профілактики розкриває традиційні та інноваційні підходи, включаючи використання інформаційних технологій та програм розвитку соціальної адаптації.

Превентивні заходи в системі пробації для неповнолітніх мають не лише тимчасовий ефект, але й стратегічний вплив на формування позитивних змін у житті цих осіб, зокрема у попередженні рецидивів [21, с.31-40].

По-перше, превентивні заходи спрямовані на ідентифікацію та адресацію основних факторів, які сприяють вчиненню злочинів. Ці заходи виявляються важливим інструментом у боротьбі з причинами кримінальної активності. Першочерговим завданням є ретельний аналіз соціальних, економічних та психологічних аспектів, які можуть впливати на поведінку молоді. Цей аналіз дозволяє зрозуміти корені проблеми та виявити ключові моменти, що визначають тенденції до злочинності серед цієї категорії осіб.

Активна робота з ідентифікованими факторами спрямована на вплив на корінь проблеми, не лише визначаючи їх. Соціальні програми, які поліпшують умови життя та забезпечують доступ до освіти,

виконують важливу роль у зменшенні вразливості неповнолітніх перед злочинністю. Заходи психологічної підтримки та соціальної адаптації також визначаються як ключові компоненти стратегій, спрямованих на попередження злочинності, допомагаючи розвивати стійкі навички та позитивні цінності. Превентивні заходи, спрямовані на основні фактори впливу на злочинність, формують благоприйнятне соціальне середовище для розвитку та самореалізації неповнолітніх. Цей підхід сприяє зменшенню ймовірності подальшої злочинності та підтримує позитивну взаємодію індивіда з суспільством..

По-друге, превентивні заходи сприяють формуванню навичок та цінностей, необхідних для інтеграції неповнолітніх злочинців у суспільство [17]. Важливо враховувати, що превентивні заходи в системі пробації для неповнолітніх визначаються не лише як заходи запобігання новим злочинам, але й як суттєвий інструмент для активної підтримки інтеграції цих осіб у суспільство. Цей підхід базується на усвідомленні того, що забезпечення позитивного і стійкого виходу неповнолітніх злочинців на шлях реабілітації вимагає не лише уникнення нових правопорушень, а й активного впливу на їхні соціальні та психологічні аспекти.

У цьому контексті, превентивні заходи включають в себе розвиток необхідних навичок і цінностей, що допомагають неповнолітнім злочинцям інтегруватися в суспільство. Цей процес охоплює різноманітні аспекти, такі як професійна підготовка, що дає змогу здобути навички для зайняття роботи, соціальна адаптація, спрямована на взаємодію з оточуючим середовищем та розвиток особистісних навичок.

Розглядаючи роль превентивних заходів у попередженні відновлення злочинності [8, с.625-642], ми визначаємо їх як стратегічний інструмент у вдосконаленні системи пробації для неповнолітніх.

Після розгляду ролі превентивних заходів у попередженні відновлення злочинності серед неповнолітніх злочинців, важливо вивчити практику різних країн у використанні цих заходів в рамках системи пробації для неповнолітніх.

Наприклад, Норвегія визначається системою, що акцентує на індивідуальному підході та соціальній реінтеграції. Вони впроваджують програми професійної підготовки та підтримки для неповнолітніх, спрямовані на забезпечення їхнього успішного включення в суспільство [3].

Ісландія визначається своєю унікальною стратегією профілактики, яка включає в себе активну роботу з місцевими громадами та залученням сім'ї у процес реабілітації. Ісландія ставить перед собою завдання розвитку позитивних альтернатив для молоді, щоб вони не зверталися до злочинності [5, с.146-173].

У Канаді, зокрема у провінції Онтаріо, акцент робиться на розвитку мережі підтримки та партнерства з громадою. Програми пробації включають в себе участь волонтерів та розвивають ініціативи для забезпечення позитивної взаємодії з оточуючим середовищем [12, с.113-116].

Сполучені Штати Америки також вивчають та впроваджують превентивні заходи в систему пробації для неповнолітніх. Програми спрямовані на розвиток навичок та компетентностей, необхідних для успішної адаптації після звільнення з системи пробації [18, с.616-619].

Аналіз практики різних країн у використанні превентивних заходів в рамках пробації для неповнолітніх виявив ряд основних принципів, які лежать в основі успішних стратегій з попередження рецидиву серед цієї категорії осіб:

- індивідуальний підхід – країни, цієї групи, акцентують на індивідуальному підході до кожного неповнолітнього злочинця. Програми та послуги спрямовані на врахування унікальних потреб та особливостей кожної особи для забезпечення максимальної ефективності [10, с.254-261];
- профілактика та розвиток альтернатив – країни вдаються до стратегії профілактики, виробляючи позитивні альтернативи для молоді, щоб уникнути залучення до злочинності;
- соціальна інтеграція та партнерство з громадою – акцент робиться на розвитку мережі підтримки та партнерства з громадою. Це включає участь волонтерів та створення ініціатив для активної взаємодії неповнолітніх з оточуючим середовищем;
- розвиток ключових навичок – активно вивчаються та впроваджуються програми, спрямовані на розвиток ключових навичок та компетентностей у неповнолітніх;
- активна взаємодія з сім'єю.

Основні принципи, такі як індивідуальний підхід, профілактика, соціальна інтеграція та партнерство з громадою, сприяють успіху програм пробації для неповнолітніх злочинців у різних країнах. Інтеграція цих принципів може покращити ефективність і мати стійкий позитивний вплив на цю суспільну проблему.

Після аналізу практики різних країн у використанні превентивних заходів в системі пробації для неповнолітніх, важливо оцінити їхню ефективність на практиці та вплив на подальше життя молодих правопорушників. Оцінка ефективності заходів на практиці та їхній вплив на подальше життя неповнолітніх злочинців визначає успіх програм пробації. Для цього слід узагальнити якісні та кількісні показники, враховуючи реальний внесок у попередження рецидиву та соціальну реінтеграцію молодих правопорушників.

Важливо визначити, чи спостерігається стійке зменшення кількості повторних правопорушень серед учасників програм пробації порівняно з тими, хто не брав участі. Аналіз динаміки рецидиву дозволяє визначити, наскільки ефективно програми працюють у попередженні подальших правопорушень серед неповнолітніх [13, с.95-98].

Узагальнення кількісних та якісних показників дозволяє сформулювати комплексний погляд на ефективність заходів та їх вплив на життя молодих правопорушників. Важливо враховувати, чи вдається досягати поставлених цілей щодо реабілітації та ресоціалізації цільової аудиторії.

Паралельно, необхідно врахувати можливі виклики та обставини, які можуть вплинути на результати програм у подальшому житті учасників [9, с.274-276]. Це допомагає зрозуміти контекст та визначити

можливості для подальшого вдосконалення заходів пробації для неповнолітніх злочинців. Враховуючи ці аспекти, можна здобути об'єктивну картину про ефективність програм та їхній вплив на подальше життя цільової групи.

Визначення проблем, які можуть виникнути при впровадженні превентивних заходів у систему пробації для неповнолітніх, є критичним етапом у розробці та оптимізації таких програм [14, с.59-60]. Ретельний аналіз можливих труднощів дозволяє ефективно підготуватися до викликів та розробляти стратегії їх подолання. Ось кілька ключових проблем.

Однією з найбільш поширених проблем є обмежені фінансові ресурси. Недостатній бюджет може впливати на масштаб та якість програм, ускладнюючи їхнє впровадження та утримання. Для подолання цієї проблеми, необхідно активно шукати додаткові джерела фінансування та оптимізувати розподіл коштів.

Брак кваліфікованого персоналу може стати перешкодою впровадженню та ефективному виконанню програм. Підготовка кадрів, організація тренінгів та розвиток ефективної системи підтримки можуть допомогти подолати цю проблему.

Різниці в соціокультурних аспектах можуть ускладнити впровадження стандартних підходів до превентивних заходів. Необхідно розробляти гнучкі та адаптовані програми, які враховують індивідуальні особливості різних груп.

Співпраця з іншими гілками системи правосуддя може потребувати подолання бюрократичних перепон. Ефективна координація та взаємодія з іншими агентствами є важливим аспектом впровадження превентивних заходів.

Відсутність системи ефективної оцінки та моніторингу може ускладнити визначення реального впливу заходів та виявлення слабких місць. Розробка системи збору та аналізу даних є критичною для успіху програм.

Недостатнє взаємодії з громадою та відсутність її підтримки можуть стати фактором невдачі. Залучення громадськості в процес розробки та впровадження програм є важливим елементом успішного запуску превентивних заходів.

Активний аналіз цих проблем та вивчення досвіду інших програм може сприяти розробці ефективних стратегій для подолання труднощів та впровадженню успішних превентивних заходів у систему пробації для неповнолітніх [22].

Враховуючи ідентифіковані проблеми при впровадженні превентивних заходів у систему пробації для неповнолітніх, важливим кроком є розгляд можливих стратегій для подолання цих труднощів та оптимізації всієї системи:

1. Розвиток партнерств із громадським сектором, благодійними фондами та бізнес-середовищем для забезпечення додаткових фінансових ресурсів – залучення спонсорів та розробка проектів для отримання грантів можуть допомогти розширити бюджет на превентивні програми.

2. Запровадження системи постійної підготовки та навчання для персоналу, в тому числі спеціалізовані курси щодо роботи з

неповнолітніми злочинцями та використання сучасних методів реабілітації [15].

3. Розробка програм, які приділяють увагу конкретним потребам та особливостям різних груп неповнолітніх злочинців – гнучкі та індивідуалізовані підходи можуть забезпечити більший успіх в реабілітації.

4. Використання сучасних технологій у навчальних та реабілітаційних програмах для залучення неповнолітніх та зроблення процесу більш привабливим та ефективним.

5. Встановлення ефективної системи співпраці та обміну інформацією між різними відділами системи правосуддя та соціального захисту – розробка прозорих та швидких механізмів обміну даними може полегшити взаємодію [21, с.57].

6. Розвиток ініціатив для залучення громадськості у підтримку та впровадження превентивних програм – посилення взаємодії з громадою може сприяти створенню благоприятного середовища для реабілітації.

7. Розробка ефективної системи оцінки та моніторингу, яка дозволить системі пробації регулярно оцінювати ефективність заходів та вчасно вносити корективи для покращення результатів.

Взаємодія між пробаційними та соціальними службами вимагає інтеграції різних підходів до роботи з неповнолітніми злочинцями. Спільна розробка індивідуальних планів реабілітації, які об'єднують психологічну, соціальну та юридичну підтримку, створює більш повний та гнучкий механізм впливу на життя підопічних [24, с.146-150].

Спільна педагогічна робота між пробаційними та соціальними працівниками, спрямована на визначення освітніх та розвиткових потреб неповнолітніх, сприяє їхній успішній реінтеграції. Ефективна взаємодія включає взаємодію з громадськістю, яка може брати участь у волонтерських ініціативах та сприяти позитивному середовищу для реінтеграції.

Громадськість грає ключову роль в реалізації превентивних програм для неповнолітніх злочинців, забезпечуючи їхню активну участь у волонтерських заходах та психосоціальну підтримку. Взаємодія з громадськістю сприяє більш ефективному підходу до потреб неповнолітніх та сприяє їхній успішній реінтеграції. Активна участь громадськості створює підтримуюче середовище та зменшує стигматизацію. Важливо відкрити діалог для врахування зауважень та рекомендацій громадськості для вдосконалення програм та адаптації їх до реальних потреб. Громадськість також може взяти участь у реалізації інформаційних кампаній для підвищення свідомості суспільства про проблеми та потреби неповнолітніх злочинців, сприяючи підтримці конструктивних підходів

В цілому, активна участь громадськості в реалізації превентивних програм для неповнолітніх злочинців може створити сприятливі умови для їхньої соціальної адаптації та допомогти у попередженні відновлення злочинності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження стає очевидним, що впровадження превентивних заходів в систему пробації є важливим елементом в роботі з неповнолітніми злочинцями. Такі заходи можуть виявити значний

вплив на попередження повторної злочинності та сприяти соціальній реабілітації.

Важливість індивідуального підходу до кожного неповнолітнього злочинця виявилася ключовою у впровадженні успішних превентивних стратегій. Розробка програм, орієнтованих на унікальні потреби та характеристики кожного індивіда, сприяє більш успішному результату.

Успіх превентивних заходів визначається також співпрацею між пробаційними службами, соціальними організаціями та активною участю громади.

На основі отриманих результатів рекомендується спрямувати подальші дослідження в напрямках оцінки тривалості впливу превентивних заходів, а саме, провести детальне вивчення термінів та тривалості впливу превентивних програм на поведінку та рецидив злочинності серед неповнолітніх; створення та вдосконалення індивідуальних програм пробації; аналізу впливу електронних технологій, таких як електронний моніторинг або програми віртуальної реабілітації, на ефективність превентивних заходів.

Дослідження в цих напрямках дозволить подальше вдосконалення системи пробації для неповнолітніх злочинців та забезпечення більш ефективних стратегій превенції злочинності серед цієї категорії населення.

Джерела та література:

1. Jenson J. M., Howard M. O. Youth Crime, Public Policy, and Practice in the Juvenile Justice System: Recent Trends and Needed Reforms. *Social Work*. 1998. № 43. p.324-334. (дата звернення: 18.12.2023).
2. O'Mahony D., Deazley R. Juvenile crime and justice Northern Ireland. Belfast, Northern Ireland Office, 100. URL: https://www.academia.edu/39653749/Juvenile_crime_and_justice_Northern_Ireland?email_work_card=thumbnail (дата звернення: 18.12.2023).
3. Probation in Europe. Summaries. Published by CEP. URL: http://www.cep-probation.org/default.asp?page_id=157&map_id=152. (дата звернення: 18.12.2023).
4. Spon R. D. Juvenile justice: a work «in progress». *Regent University Law Review*. 1998. №10. p.29-51.
5. Актуальні проблеми європейської інтеграції. Збірник статей з питань європейської інтеграції та права. За ред. Д. Ягунова. Випуск 6. Одеса: Видавництво «Фенікс», 2011. 178 с.
6. Альошкін С. В., Бойчук К. Л., Даценко О. В., Ковальова О.В. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству: посіб. К. 2023. 221 с.
7. Анішук В. Організація служби пробації в Україні. *Підприємництво, господарство і право* (кримінальне право). 2017. № 3. С.224-226.
8. Батан Ю. Д. Вплив превентивного механізму права на неправомірну поведінку. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія. За ред. О. В. Козаченка. Миколаїв : Іліон, 2016. С.625-642. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.8203>. (дата звернення: 18.01.2024).

9. Богатирьова О. І. Пробація як перспективний напрям політики держави у сфері боротьби зі злочинністю. Політика у сфері боротьби зі злочинністю. Івано-Франківськ, 2014. С.274-276.
10. Богатирьова О. І. Сутність інституту пробації у сучасному зарубіжному праві. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*, 2013. Вип. 31. С. 254-261.
11. Бейзмор Г. Три парадигми ювенальної юстиції. URL: <http://sprc.ru/wp-content/uploads/2012/08/Бэйзмор-Гордон-Три-парадигмы-ювенальной-юстиции.pdf>. (дата звернення: 18.12.2023).
12. Василенко Ю. В. Ювенальна пробація за законодавством України та Канади (порівняльно-правовий аспект). 2020. С.113-116.
13. Васильківська І. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні. *Право України*. 2004. № 1. С.95-98.
14. Вітфілд Д. Вступ до служби пробації: моногр. Київ: Атіка, 2004. С.59-60/
15. Водолазька Д.О. Створення та розвиток системи ювенальної юстиції в Україні : методичні рекомендації. Київ, 2014. URL: www.justice.gov.ua/files/2014/02/1393485843.doc. (дата звернення: 18.12.2023).
16. Голіна В. В., Колодяжний М. Г., Шрамко С. С. та ін. Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід : монографія. За заг. ред. В. В. Голіни, М. Г. Колодяжного. Х. : Право, 2017. 284 с.
17. Єжова О. О., Кириченко В. І. Формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу : навч.-метод. посіб. За заг. ред. д.п.н., проф. Оржеховської В. М. Кіровоград : Імекс ЛТД, 2014. 172 с.
18. Коваленко В.В. Органи наглядової пробації в сполучених штатах Америки. Запорізький національний університет Міністерства освіти і науки України. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. С.616-619.
19. Козубовський Р. В., Козубовський М. Р., Булеза Б. Я. Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки неповнолітніх в США. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія. Педагогіка та психологія. Вип. 2 (10). 2019. С.211-213.
20. Коренюк А. А. Орган пробації як суб'єкт запобігання рецидивним злочинам неповнолітніх в Україні. *Публічне право*. 2018. № 3(31). С. 31-40.
21. Лазаренко О. Відновне правосуддя в Україні. Профілактика злочинності неповнолітніх. Шляхи вирішення. *Щоквартальний бюлетень*. 2007. № 2. С.57.
22. Нормативно правові аспекти ювенальної юстиції. За ред. Ю. А. Луценка, Є. Б. Павлової. К., 2008. Вип. 2.
23. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с.
24. Ягунов Д. В. «Тонка червона лінія» інституту пробації в Україні. *Теоретичні та практичні аспекти інституту пробації в Україні* : матеріали Міжнародного круглого столу, м. Київ, 22 червня

2018 р. Київ : Національна академія прокуратури України, 2018. С.146-150.

25. Ягунов Д. Сучасний стан та перспективи пробації в Україні: до питання філософії, цілей та показників. *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. Sv. 5, Vyd. 4. С. 205-215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2018_5_4_31. (дата звернення: 18.12.2023).

SKUTECZNOŚĆ I PERSPEKTYWY WDRAŻANIA ŚRODKÓW ZAPOBIEGAWCZYCH W SYSTEMIE PROBACJI DLA PRZESTĘPCÓW NIELETNICH: ANALIZA PODEJŚĆ TEORETYCZNYCH

Artykuł wyświetla aktualne aspekty stosowania środków zapobiegawczych w kontekście probacji dla nieletnich. Przeprowadzono szczegółową analizę koncepcji teoretycznych wspierających wdrażanie takich środków oraz zbadano praktyczne doświadczenia różnych krajów. Autor bada skuteczność środków zapobiegawczych w ograniczaniu recydywy wśród nieletnich przestępców, ocenia ich wpływ na resocjalizację i dalszą integrację grupy docelowej. Analizuje również rolę służb socjalnych oraz interakcji ze społeczeństwem we wdrażaniu programów prewencyjnych. Badanie to ma na celu identyfikację problemów i rozwiązywanie wyzwań, które mogą pojawić się przy wdrażaniu środków zapobiegawczych w systemie probacji dla nieletnich. Jego wyniki przyczynią się do optymalizacji obecnych strategii i poprawy skuteczności interakcji między różnymi strukturami mającymi na celu reintegrację młodych przestępców ze społeczeństwem.

Słowa kluczowe: kuratela sądowa dla nieletnich, działania prewencyjne, teoretyczne podejścia do prewencji, system wdrażania działań prewencyjnych, rola służb probacyjnych, resocjalizacja nieletnich przestępców, wsparcie i partycypacja społeczna, zapobieganie recydywie wśród nieletnich, praktyka działań prewencyjnych na świecie.

EFFECTIVENESS AND PROSPECTS OF IMPLEMENTING PREVENTIVE MEASURES IN THE PROBATION SYSTEM FOR JUVENILE OFFENDERS: AN ANALYSIS OF THEORETICAL APPROACHES

This article explores the effectiveness and prospects of implementing preventive measures within the probation system for juvenile offenders. The analysis delves into theoretical frameworks and practical outcomes, addressing the multifaceted dimensions of juvenile justice. The authors examine the foundations of probation, emphasizing theoretical perspectives such as rehabilitation, punitive, and alternative models. The study investigates the insights of prominent scholars like G. Beazmore, R. Spon, and N. Ortyńska, who underscore the importance of crime prevention and socialization in juvenile justice tasks. Moreover, the research extends to the global context, discussing the contributions of scholars like J. Jenson, M. Howard, and others who advocate for enhancing preventive measures. Despite acknowledging the strides made in juvenile prevention, the article critically analyzes the structure and components, revealing gaps and insufficiencies in the existing preventive system. The authors draw on the latest research, including works by V. Anishchuk, O. V. Bets, I. H.

Bohatyriova, and others, to scrutinize the implementation of probation and related activities in Ukraine. The comprehensive findings suggest that while theoretical foundations provide essential insights, innovative practices, particularly probation programs, prove instrumental in refining juvenile justice systems. The article concludes with a call for integrating theoretical richness with practical innovations to optimize the impact on preventing and rehabilitating juvenile offenders in Ukrainian society.

Keywords: juvenile justice, probation system, preventive measures, theoretical frameworks, rehabilitation, punitive model, alternative model, global perspectives, practical outcomes, innovative practices, Ukraine.